EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.1.2021
COM(2021) 11 final

2021/0005 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 25. juunil 2009. aastal sõlmitud lepinguga (mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid) loodud ELi-Šveitsi ühiskomitees seoses lepingu III peatüki ning I ja II lisa muutmisega

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks liidu nimel ühiskomitees võetav seisukoht seoses Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 25. juunil 2009. aastal sõlmitud lepingu (mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid) (edaspidi „leping“) III peatükis ning I ja II lisas tehtavate muudatuste kavandatud vastuvõtmisega.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid käsitleva lepingu muutmine

Leping jõustus 1. juulil 2009 ja on taganud nii sujuva kaubavoo Šveitsi ja ELi vahel kui ka tarneahela kõrgetasemelise turvalisuse. Leping tugineb põhimõttele, et EL ja Šveits kehtestavad kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest kaupade vedamise suhtes samad turvameetmed ja kohaldavad neid, tagades sellega oma välispiiridel samaväärsel tasemel turvalisuse. Lepinguga tehakse kauplejatele erand kohustusest esitada ELi ja Šveitsi vahelises kahepoolses kaubavahetuses enne importi ja eksporti sisenemise ülddeklaratsioon. Samal ajal rakendab Šveits kaubavahetuses kolmandate riikidega tolli turvameetmeid, mis on samaväärsed ELi meetmetega.

Praegu on kummalgi lepinguosalisel oma sisenemise ülddeklaratsioonide haldamise süsteem (ELis on see impordikontrollisüsteem (ICS)), kuid kahe süsteemi vahel puudub ühendus.

Komisjon on pidanud alates 2016. aastast esialgseid arutelusid, et ajakohastada lepinguga seotud õigusakte ja integreerida Šveitsi tulevane osalemine uues ELi tollivaldkonna saabumiseelse julgeoleku ja turvalisuse programmis, nimelt impordikontrollisüsteemis 2 (ICS2), mis on tsentraliseeritud süsteem.

Lisaks on liidu tolliseadustikus nähtud ette uude ICS2 projekti lisatud meetmed, mis muudavad oluliselt ELi sisenevate kaupade eelnevaid tollitoiminguid ja üldist ühtset riskijuhtimise raamistikku. Uue programmi abil kujundatakse olemasolev protsess ümber nii IT-, õigus-, tollivaldkonna riskijuhtimise/kontrollide kui ka kaubandustegevuse seisukohast. Programmiga kogutakse andmeid kõigi ELi sisenevate kaupade kohta enne nende saabumist. Ettevõtjad peavad deklareerima ICS2-s julgeoleku- ja turvaandmed sisenemise ülddeklaratsiooni abil. Selliste deklaratsioonide esitamise kohustus ei ole kõigi ettevõtjate jaoks ühesugune. See oleneb sellest, mis liiki teenuseid nad rahvusvahelises kaubaveos osutavad, ning on seotud ICS2 kolme väljalaske kuupäevaga (15. märts 2021, 1. märts 2023 ja 1. märts 2024). Lasti eelteave ja riskianalüüs võimaldavad varakult tuvastada ohud ja aitavad tollil sekkuda tarneahela kõige sobivamas punktis.

Seetõttu on ICS2 väga oluline ELi tollivahend, millega parandada julgeoleku ja turvalisusega seotud piirikontrolli haldamist sisenemisel, toetades ELi tollivaldkonna saabumiseelse julgeoleku ja turvalisuse programmi. Selleks et tagada välispiiridel sama turvalisuse tase, on Šveits nõustunud ühinema ICS2 projektiga ja olema selle kasutamiseks valmis ICSi esimese väljalaske alguseks 15. märtsil 2021. Neid sätteid kohaldatakse samaväärselt ka ELi ja EMP vahelise tolliturvalisuse lepingu sarnaste muudatustega, mida kohaldatakse ainult Norra suhtes.

Kavandatud lepingumuudatused on ELi, Šveitsi ja Norra vahel 2019. aasta novembris alanud ja 2020. aasta oktoobris lõppenud läbirääkimiste tulemus. Lepingu III peatüki muudatuste

eesmärk on võtta arvesse ka asjakohaste ELi õigusaktide väljatöötamist volitatud ettevõtjate valdkonnas ning riskijuhtimise ja riskianalüüsi raamistikku. See tagab samaväärse turvalisuse taseme välispiiridel ning parandab ühtse turvalisusel rajaneva ala julgeolekut ja turvalisust.

Leping sisaldab ka rahastamise korda (I lisa III jaotis), mis hõlmab Šveitsi poolt ICS2 arendamise ja kasutamisega seotud kulusid, ning ICS2 funktsionaalseid üksikasju, mis on esitatud tehnilises korras (I lisa II jaotis).

Andmekaitse valdkonnas peavad andmekaitse ja andmeedastus vastama edastava lepinguosalise seadustele, st EList edastamise korral isikuandmete kaitse üldmäärusele.

2.2. ELi-Šveitsi ühiskomitee

ELi-Šveitsi ühiskomitee luuakse lepingu artikliga 19. Ühiskomitee tegutseb vastastikusel kokkuleppel, esindades kumbagi lepinguosalist.

Ühiskomitee tuleb kokku vähemalt kord aastas ning ühiskomitee ülesanne on hallata lepingut ja tagada selle nõuetekohane rakendamine. Sel eesmärgil võib ta anda ka soovitusi ja võtta vastu otsuseid, näiteks otsuse muuta III peatükki ja lisasid, mida lepinguosalised seejärel rakendavad oma eeskirjade kohaselt.

2.3. Ühiskomitee kavandatav akt

Ühiskomitee peab oma järgmisel koosolekul või kirjavahetuse teel vastu võtma otsuse lepingu muutmise kohta (edaspidi „kavandatav akt“).

Kavandatava akti eesmärk on tagada ELi ja Šveitsi piiri ületavate ning ELi ja Šveitsi tolliterritooriumile sisenevate kaupade turvalisuse ja kontrolli rangeim standard.

Kavandatav akt muutub lepinguosalistele siduvaks kooskõlas lepingu artikliga 21, milles on sätestatud, et „*1. Ühiskomitee vastutab käesoleva lepingu täitmise ja selle nõuetekohase rakendamise eest. Selleks annab ta soovitusi ja teeb otsuseid. 2. Ühiskomitee otsusel võib muuta III peatükki ja lisasid*.“

Lepingu artikli 22 lõike 4 kohaselt kohaldatakse lepinguosalistele heakskiidu saamiseks esitatud otsuse eelnõus sisalduvaid muudatusi ajutiselt, kui otsust ei saa teha viisil, mis võimaldaks muudatuste samaaegset jõustamist.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

3.1. Kehtiva lepingu üldine ülevaade

2009. aasta lepingus rõhutatakse ELi ja Šveitsi vahelisi kahepoolseid erisuhteid ning tugevat vastastikust huvi samaväärsete tolli turvameetmete rakendamise vastu. See tolli turvameetmete leping tähendab ELi ja Šveitsi tolliturvakontrollide täielikku vastastikust tunnustamist ja seeläbi ELi tolli turvalisuse ala mõjusat laiendamist.

Leping põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrusel (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, ning järgmistel rakendusaktidel ja delegeeritud õigusaktidel:

- komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/2447, sealhulgas B lisa vastav veerg;
- komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/2089, milles on sätestatud osaliste kohustused seoses andmekaitse ja vastutusega andmete töötlemise valdkonnas;
- komisjoni rakendusotsus tööprogrammi kohta;
- komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, sealhulgas B lisa vastavad veerud.

Rahvusvahelise kaubavahetuse turvalisuse suurendamiseks võttis EL 2006. aastal kasutusele uued meetmed, mille eesmärk on tagada tollikontrolli rangemad standardid (IP/06/1821). Need hõlmavad eeskirju ja tähtaegu kauplejatele teabe esitamiseks kaupade kohta enne nende importimist ELi või eksportimist EList (elektroonilised sisenemis- ja väljumisdeklaratsioonid); ELi riskianalüüsi ja -juhtimise süsteemi ning ELi volitatud ettevõtjate tegevust hõlbustavat süsteemi.

EL ja Šveits leppisid kokku ka ühtse riskijuhtimise raamistiku väljatöötamises, sealhulgas vajaduse korral riskiga seotud teabe vahetamises.

Lepingut on muudetud tollikontrolli täiustamise sellise ühtse raamistiku väljatöötamise kontekstis ning pärast tolliliidu ja selle õigusaktide ajakohastamist. See peaks tagama ELi ja Šveitsi piiri ületavate ning ELi ja Šveitsi tolliterritooriumile sisenevate kaupade turvalisuse ja kontrolli rangeima standardi.

3.2. Lepingu kavandatavad muudatused seoses Šveitsi osalemisega ICS2-s

ICS2 on esimene kaitseliin, mis kaitseb siseturgu ja ELi kodanikke. Parandatud andmepõhiste tolliturbeprotsesside kaudu toetab see tõhusat riskipõhist tollikontrolli, hõlbustades samal ajal seaduslike kaubavoogude vaba liikumist üle ELi välispiiride.

Programm aitab luua ELi integreeritud lähenemisviisi tollialase riskijuhtimise raamistiku tugevdamiseks. See on liidu tolliseadustiku ja tollivaldkonna riskijuhtimise strateegia peamine tulemus, mis on kooskõlas nõukogu 2014. aastal vastu võetud tegevuskava ja Von der Leyeni komisjoni eesmärkidega viia tolliliit järgmisele tasandile.

ICS2 kui lasti eelteabesüsteem kogub andmeid kõigi ELi sisenevate kaupade kohta enne nende saabumist. Ettevõtjad peavad deklareerima ICS2-s julgeoleku- ja turvaandmed sisenemise ülddeklaratsiooni abil. Selliste deklaratsioonide esitamise kohustus ei ole kõigi ettevõtjate jaoks ühesugune. See oleneb sellest, mis liiki teenuseid nad rahvusvahelises kaubaveos osutavad, ning on seotud ICS2 kolme väljalaske kuupäevaga (15. märts 2021, 1. märts 2023 ja 1. märts 2024).

Šveits kinnitas 10. septembril 2019, et hakkab osalema liidu tolliseadustiku kohases impordikontrollisüsteemis 2 (ICS2). See kinnitus andis tõuke ELi ja Šveitsi vaheliste ametlike arutelude alustamiseks, mis võimaldab partnerriigil osaleda 15. märtsil 2021 käivitatava ICS2 ühtses raamistikus.

Sellest tulenevalt tähendab liitumine ICS2 programmiga tehnilisi ja rahalisi kohandusi lepingus ning eelkõige muudatusi, mis kajastavad tolliliidu ja selle õigusaktide ajakohastamist.

3.3. Lepingu kavandatavad õiguslikud muudatused seoses liidu tolliseadustiku ajakohastamisega

Muudetud lepingu eelnõus tehtud peamised muudatused põhinevad liidu tolliseadustiku määrusel (EL) nr 952/2013 ning selle rakendusmäärusel (EL) 2015/2447 ja delegeeritud määrusel (EL) 2015/2446. Nende muudatustega viiakse muudetud leping kooskõlla kõige uuemate ELi õigusaktidega, mis käsitlevad tolli turvameetmeid, sisenemise ja väljumise ülddeklaratsioone, asjakohaste elektrooniliste süsteemide väljatöötamist ja kasutuselevõttu, volitatud ettevõtjaid, ühise riskianalüüsi protsessi ja riskijuhtimise raamistikku kooskõlas isikuandmete kaitse valdkonna kõige uuemate õigusaktidega.

Lepingu suuremate muudatuste alusena on kasutatud järgmisi õigusakte:

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik:

- artikkel 46 riskijuhtimise ja tollikontrolli kohta;
- artikkel 127 sisenemise ülddeklaratsiooni esitamist käsitlevate sätete kohta: vorm ja sisu, elektrooniliste süsteemide kasutamine, esitamine ja vabastused, tähtajad, registreerimine, esitavad isikud, julgeoleku ja turvalisusega seotud riskianalüüs, mitmekordne esitamine;
- artikkel 128 riskianalüüsi kohta;
- artikli 6 lõikes 1, artiklites 12, 16, 46, 47 ja artiklites 127–133 kehtestatakse ICS2 arendamise ja kasutuselevõtu õiguslik alus;

– **komisjoni 13. detsembri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/2151**, millega kehtestatakse liidu tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljaarendamise ja kasutuselevõtmise tööprogramm;

– **komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/2446** (mida kohaldatakse alates 16. juulist 2020):
- artiklid 104, 106, 112, 113, 113a sisenemise ülddeklaratsiooni kohta;
- B lisa andmenõuete kohta;

– **komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/2447** (mida kohaldatakse alates 20. juulist 2020):
- artikkel 24, mis käsitleb volitatud ettevõtjate nõuetele vastavust ja millega asendatakse lepingu II lisa olemasolev artikkel 2;
- artiklid 182, 183, 184, 185, 186, 188, 189 sisenemise ülddeklaratsiooni kohta;
- B lisa andmete struktuuri ja vormingu kohta.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/2446 B lisa ja komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/2447 B lisa viimaseid muudatusi ei ole veel ametlikult vastu võetud. Sellest tulenevalt on käesoleva lepingu kavandatud muudatusse jäetud ruumi, et ajakohastada joonealuseid märkusi pärast muudatuste avaldamist (vt muudetud lepingu I lisa artikkel 2).

Euroopa Komisjoni tolliseadustiku komitee võttis komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/2447 artikli 24 muudatuse vastu 28. septembril 2020. Muudatuse avaldamise kuupäeva ei ole veel kindlaks määratud.

Kooskõlas ühiskomitee otsusega nr 1/2014[1] ja 21. juuni 1999. aasta lennutranspordilepinguga,[2] millega reguleeritakse lennundusohutust ja -julgestust eelkõige Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel, on muudetud lepingu tekstis tehtud ettepanek lennutranspordi suhtes kohaldatava erandi kohta (I lisa artikkel 20) seoses väljumise ülddeklaratsioonide esitamisega.

3.4. Lepingu kavandatavad struktuurilised muudatused

Lepingu ülesehituse puhul on tekkinud vajadus jaotada I lisas „Sisenemise ja väljumise ülddeklaratsioonid“ kahte eri jaotisse osad, milles käsitletakse kaupade sisenemist (I jaotis) ja

[1] ELi-Šveitsi ühiskomitee 10. oktoobri 2014. aasta otsus nr 1/2014, millega määratakse kindlaks Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 25. juunil 2009. aastal sõlmitud lepingu (mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid) I lisa artikli 3 lõike 3 esimeses lõigus osutatud andmete esitamisest vabastamise juhud (ELT L 331, 18.11.2014, lk 38–39).

[2] EÜT L 114, 30.4.2002, lk 73–90.

väljumist (IV jaotis), peamiselt seetõttu, et sisenemise ülddeklaratsioone ja ICS2 käsitlevad sätted on üksikasjalikumad.

Kooskõlas I lisa sellise struktuurilise läbivaatamise põhjendustega on loodud kaks uut jaotist, mis hõlmavad järgmist:

– II jaotis. Impordikontrollisüsteemi 2 tehniline kord;

– III jaotis. Impordikontrollisüsteemi 2 rahastamise kord.

3.5. Liidu võetav seisukoht

Ühelt poolt Euroopa Majandusühenduse ja teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga asutatud ühiskomitee peaks vastu võtma otsuse, millega antakse nõusolek lepingu III peatüki ja lisade muutmiseks. Seda tehakse ühiskomitee otsusega ühiskomitee koosolekul, kus EL on esindatud, või kirjavahetuse teel.

Ühiskomitees võetav ELi seisukoht tuleks kehtestada nõukogu otsusega komisjoni ettepaneku põhjal. Seejärel rakendavad lepinguosalised muudetud lepingut vastastikusel kokkuleppel.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et „*[n]õukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega […] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku*.“

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

ELi-Šveitsi ühiskomitee on lepinguga, st lepinguga, mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid, ettenähtud organ.

Akt, mille ühiskomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt.

Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 207 lõige 4.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. MÕJU EELARVELE

Tolli turvameetmete lepingu muutmisega seotud muudatusettepanekud põhinevad põhimõttel, et Šveits ühineb ICS2 programmiga alates selle esimesest väljalaskest 15. märtsil 2021. Järgmised väljalasked antakse käiku 2023. ja 2024. aastal.

See tekitab Šveitsile eelarvekulu. Kulude jaotus on sätestatud I lisa artiklis 17 ja neist on Šveitsile täiendavalt teatatud mitteametliku dokumendiga.

Šveits panustab igasse ICS2 väljalaskesse, makstes seega kindlat tasu Euroopa Komisjoni kantud arenduskulude eest. 1. väljalaske kulud on 520 000 eurot, 2. väljalaske kulud on 550 000 eurot ja 3. väljalaske kulud on 550 000 eurot ning need põhinevad 4 % jaotusvalemil.

Šveits osaleb ka Euroopa Komisjoni tegevuskulude katmisel, et katta iga-aastased kulud vastavustestimise, taristu (riistvara, tarkvara, (veebi)majutus, litsentsid jne), ICS2 kesksete komponentide ning nende toimimiseks ja ühendamiseks vajalike rakenduste ja teenuste (kvaliteedi tagamine, kasutajatugi ja IT-teenuste haldamine) hoolduse valdkonnas. Need tegevuskulud põhinevad 4 % jaotusvalemil, kuid fikseeritud aastamäära ei ole. Sellest tulenevalt piiratakse maksimaalseid tegevuskulusid 450 000 euroga aastas.

6. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

Kuna ELi-Šveitsi ühiskomitee aktiga muudetakse Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelist lepingut, mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid, on asjakohane see avaldada pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2021/0005 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 25. juunil 2009. aastal sõlmitud lepinguga (mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid) loodud ELi-Šveitsi ühiskomitees seoses lepingu III peatüki ning I ja II lisa muutmisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 4 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 25. juunil 2009. aastal sõlmitud leping, mis käsitleb kaubaveoga seotud kontrolli ja formaalsuste lihtsustamist ning tolli turvameetmeid (edaspidi „leping”), jõustus 1. juulil 2009[3].

(2) Lepingu artikli 21 lõike 2 kohaselt võib ELi-Šveitsi ühiskomitee võtta oma järgmisel kohtumisel või kirjavahetuse teel oma otsusega vastu lepingu III peatüki ja lisade muudatusi.

(3) Lepingu artikli 22 lõike 4 kohaldamisel rakendatakse lepinguosalistele heakskiidu saamiseks esitatud otsuse eelnõus sisalduvaid muudatusi ajutiselt, võimaluse korral alates 15. märtsist 2020 kooskõlas lepinguosaliste sisemiste menetlustega, kui otsust ei saa teha viisil, mis võimaldaks muudatuste samaaegset jõustamist. See kuupäevavalik langeb kokku impordikontrollisüsteemi 2 esimese väljalaskega, milles Šveits on nõustunud osalema.

(4) On asjakohane määrata kindlaks Euroopa Liidu nimel ühiskomitees võetav seisukoht, kuna muudatus on liidule siduv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu nimel ühiskomitees võetav seisukoht põhineb käesolevale otsusele lisatud ühiskomitee otsuse eelnõul.

[3] ELT L 199, 31.7.2009, lk 24.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja